

BESZTERCZEBÁNYAI HÉTFŐI ÚJSÁG

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre helyben 2.20 kor., vidéken 3.20 kor.
Egyes példány ára 4 fill.
Megjelenik minden hétfőn.

Felelős szerkesztő:
HAVELKA JÓZSEF

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BESZTERCZEBÁNYA, IV. BÉLA KIRÁLY TER. Telefon 108.
Hirdetések díjszabás szerint.

Versenyképes kisipar.

— Szövetkezeti gépműhelyek. —

A mai kisipar, a kézművesipar természetének és fejlődési feltételeinek a szövetkezeti gépműhelyek felelnek meg. Miben áll ezek lényege? Abban, hogy valamely szakmabeli iparosok szövetkezete felállít egy közös műhelyt, ezt felszereli elsősorban modern szerszámokkal és munkagépekkel, azután a szövetkezeti tagok ebben a szövetkezeti közös műhelyben vagy maguk végzik, vagy szövetkezeti munkásokkal végeztetik el az anyagok és hozzávalók elkészítését, vagy mint iparosaink németesen mondják, a „herrichtolást“, a „zurichtolást“. Nem változtat a dolog lényegén semmit sem az, ha a tag akár a maga által megvett anyagokat készíti vagy készített elő, akár pedig az anyagokat a szövetkezet saját nyersanyag-raktárából szolgáltatja, adja el a tagoknak és egyúttal elő is készített gépműhelyében. A szövetkezeti gépműhely lényege tehát abban áll, hogy ott nem a teljes iparcikkek készíttetnek el, hanem félgyártmányok, félkészítmények, sokszor csak a hozzávalók vagy egyes alkatrészek állítatnak elő.

Eszerint a lényeges különbség a szövetkezeti gépműhely és a termelő szövetkezet közt abban nyilvánul, hogy míg az előbbiben a nyersanyagok csak előkészíttetnek, a megmunkálásra és feldolgozásra alkalmassá tételnek, vagy csak mint félkészítmények, esetleg egyes alkatrészek állítatnak

elő, addig a termelőszövetkezetek működéséhez a gépfelszerelés ugyan szintén megkívánatik, de azért a termelőszövetkezet lényege mégis abban áll, hogy abból teljesen elkészített, kész iparcikkek kerülnek ki és innen vagy közvetlenül jutnak forgalomba, vagy a termelő szövetkezet tagjainak üzlete útján, közvetve kerülnek a kisiparos, a kézművesiparos készítményeivel együtt eladásra.

A szövetkezeti gépműhelyben a nyersanyagok és hozzávalók elkészítésének fontossága még abban áll, hogy az előkészítés nem kézi, hanem leginkább gépi munkával történik. A kézművesiparos tehát a szövetkezeti gépműhelyben csak azt a munkát végezze vagy végeztesse el, amit otthon, saját műhelyében kézi munkával nem végezhet el. Nem változtat a dolog lényegén semmit sem az, ha az előkészítő munka nem az egész készítményre, hanem esetleg csak az egyik vagy másik alkotó részre, vagy valamely utólagos munkára terjed is ki.

Az anyagok előkészítése vagy a munkák elvégzése két módon történik. A főszabály az, hogy a gépi munkát a szövetkezet munkásai közösen végzik el, darabszám bérüket a szövetkezet fizeti ki. Viszont a szövetkezetnek a teljesített munkákért árjegyzék szerint a dolgozó iparostagok az előkészítési árt megtérítik, de kivételesen megengedhető lenne az is, hogy az egyes tag a gépműhelyben a szövetkezet gépeit bizonyos időben és a jelentkezés sorrendjében maga és

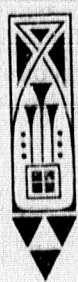
munkásaival használhassa, vagyis a gépekkel ő maga dolgozzék, maga készítse elő anyagát és a szövetkezetnek csak bizonyos — árjegyzék szerinti — használati díjat fizessen.

De a külföldön, főleg Ausztriában és Németországban, vannak oly szövetkezeti gépműhelyek is, melyek a szövetkezet számlájára kisipari gépeket és szerszámokat szereznek be, s azután azokat tagjaiknak eladják, vagy azok beszerzését tagjaiknak közvetítik. Sőt vannak olyanok is, melyek egyes gyakrabban használt gépekből és szerszámokból több darabot is szereznek be, s ezután ezeket csekély bérfizetés mellett tagjaiknak használatra vagy bérbe átadják.

Ily nagy beszerzésre a mi szövetkezeteink rendszerint képtelenek, mert bár már néhány ily eset nálunk is előfordult, mindamellett ezekről itt nem beszélünk, hanem csak a gépekkel és modern szerszámokkal felszerelt szövetkezeti műhelyeket ismergetjük.

Tudjuk, a kézművesiparos, a kisiparos fegyvere a régi világban az ő szerszáma volt. Ehez a modern ipari életben hozzájárul még a nép.

Látjuk, hogy az a kisiparos, aki műhelyét modern szerszámokkal és gépekkel szerelte fel és így dolgozik, boldogul; ellenben azok — s ezek képezik a nagy többséget — kik megfelelő szerszámokat és gépeket beszerezni nem tudnak, nem boldogulnak. De a gépek beszerzéséhez pénz is kell. Ez igaz, sőt az is igaz, hogy ha az iparosok nemcsak munkagépeket,

Hová siet?

beszerezni, hol óriási választékban kerülnek eladásra divatos cipők, kalap és nyakkendő ujdonságok stb. Megérkeztek a férfi, gyermek szalma kalap ujdonságok!

Olcsó szabott árak!

Megyek szükségletemet az olcsóságáról előnyösen ismert

Papp Gyula cégnél

Üzlet: Beszterczebánya Mátyás-tér 5.

Olcsó szabott árak!

hanem erőgépeket is, melyek a hajtóerőt szolgáltatják, akarnak beszerezni, erre már önmaguk és egyenként nem képesek. Képesek azonban erre akkor, ha szövetkeznek és szövetkezeti uton egyesülve szerzik be a gépeket, még pedig úgy a munkagépeket, valamint az erőátviteli berendezéseket.

A nagy gyárak nagy és összes gépeit a kisipari szövetkezetek sem volnának képesek megszerezni, de tudjuk azt, hogy a gépipar már oda fejlődött, hogy a kisiparosok, a kézművesiparosok részére nemcsak külön munkagépeket és munkaeszközöket állít elő, hanem azok részére külön-külön erőgépeket, motorokat is szerkesztett s azok részben vagy maguk szolgáltatják a hajtóerőt, vagy másrészt a hajtóerőt a kisipari gépekhez meg is lehet venni, ki lehet bérelni a közműhelyekből.

A kisipari gépeknek nemcsak az a sajátsága, hogy kisebb mértékben vannak szerkesztve, hanem az is, hogy jutányosabbak, olcsóbbak. Kisebb értékű és áru gépeket tehát az iparosok szövetkezeteik útján meg tudnak ugyan szerezni, de azért ezeket sem oly számban, hogy minden tagnak jusson belőlük egy-egy, hanem minden fajta szükséges gépet csak annyi példányban kell beszerezni, ahány az illető szakmabeli kisipari munkák elkészítésére megkívánatik. Ezek szerint a gépek közösek lesznek és azokat közös helyen is kell felállítani, felszerelni, üzembehozni és tartani.

Ime, így jön létre a helyes, a modern kézműves ipari viszonyoknak megfelelő szövetkezet a közös gépműhely alakjában.

A közös gépműhellyel vannak a kisiparos és kézművesiparos szövetkezeti tagok a mai világversenyben kellőleg felfegyverkezve, ott ismerhetik meg a kisipari gépeket, az ezekkel való bánásmódot, ott tanulhatják meg és sajátíthatják el a gépmunkát és e célra használhatják is a gépeket. Ezek használatával nemcsak megállíthatják helyüket, hanem a kisipart a nagyipar, a gyáripár mellett fejleszthetik is, esetleg ennek tömeges termelésére is áttérhetnek bizonyos határig. De — ismételjük — tévedés volna azt hinni, mintha kis- és nagyipar munkaköre azonos volna és azok egymással versenyezhetnének. Amint a gyárak iparcikkal elűntek a kisipari készítményektől, úgy a kisipar, a kézművesipar munkaköre és célja is másfelé irányul; a kisipar célja, hogy kézműiparrá fejlődjék, oly kézműiparrá,

melyben nem kizárólag a gépi munka, hanem e mellett az iparos keze és esze játsza a főszerepet.

S ehhez a modern kézműiparrá fejlődött kisiparhoz van szükége a kisiparnak, a kézművesiparosnak a gépekre, s a szövetkezeti közös gépműhelyre.

Szélöntések.

Az áprilisi szokatlanul hűvös és szeles időjárás északi hegyvidékünk egyes erdőállományaiban nagyon jelentékeny károkat okozott. Így nagyobb szélöntések fordultak elő a szepesi, a sárosi erdőkben és Kassa vidékén. A szélvihar azonban a zólyom-megyei kincstári fenyőerdőségekben pusztított leginkább, ahol 30—40—50 holdnyi területet tarolt le s mintegy másfélszáz ezer köbméter mennyiségű fenyőfát döntött ki. A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke: Kócsy János m. kir. főerdőtanácsos az óriási elemi csapások után nyomban intézkedett is s az erdőgondnokságok vezetőivel április 18-án értekezletet tartott, hogy a szélöntések mennyiségét megállapítsa, azoknak gyors kitermelését s a faanyag értékesítését biztosítsa.

Szélvihar okozta pusztítások különben minden évben előfordulnak, hol kisebb hol nagyobb mértékben; de ily óriási arányokra még nem emlékezünk. Nevezetes károkat okozott a szélvihar néhány év előtt a besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó mihályteleki erdőgondnokságban. Ott 1907. év augusztus havában a szélorkán belekapaszkodott egy fiatalosba s mintegy 25 holdon vágásra érett faállományt tört össze. De ennél nagyobb volt a pusztítás a kudsiri erdőgondnokságban. 1903. év augusztus havában. Ott több mint 250 holdnyi terület faállományát törte össze, amelynek mennyiségét közel negyvenezer köbméterre becsülték. A múlt évben a vas megyei erdőségekben okozott nagy károkat a szélvihar.

Ilyen pusztításoktól különben egy esztendő sem kiméli meg az erdőgazdaságot. S az erdőgazdasági tudomány ma még jóformán tehetetlenül áll ezzel az elemi csapással szemben. Tettek ugyan már több ízben széleskörű megfigyeléseket az ily pusztításoknak a lehetőség szerint való csökkentése iránt, de a dolog természetéből folyik, hogy ezek a megfigyelések jobbra csak teoretikus megállapításokat eredményezhettek. A topográfiai viszonyok erősebbeknek bizonyultak, mint az emberi kutatás preventív segédeszközei.

A fenyőerdőkben pusztító szélvihar egyik legkárosabb következménye tudvalevőleg az, hogy a szélöntött fákat hamarosan megtámadja a szű, rovar, így tehát a fának gyors kitermelése, az erdőből való eltávolítása és mielőbbi értékesítése parancsoló szükség, mert különben nemcsak a ledöntött faanyag negy tönkre, hanem még az álló, egészséges faállományok is a szűrovarnak esnek áldozatul.

A mostanában történt szélöntések hír szerint főleg a jegenyefenyő-erdőkben történtek. A jegenyefenyő pedig valamennyi fenyőfa között a legmélyebbre eresztí le

gyökereit, úgy hogy azok gyakran két méternyire is ágaznak el a föld felszine alatt, ellentétben a lucfenyővel, amelynek gyökerei a föld felszine alatt alig néhány deciméterre terjednek el. Szélöntések tehát gyakoribbak a lucerdőkben. De ott, ahol mindkét fanem elegendesen fordul elő, a szélvihar természetesen nem válogathat közöttük és a magas törzsek széles ágboltozataikkal a vihar által ketté törve egymást sujtják le.

HIREK.

Hadtestparancsnok nálunk. Bojnai Boroevič Svetozár altábornagy, a kassai hadtest parancsnoka, vezérő tábornok péntek este városunkba érkezett, Stracker Károly ezredessel. A nagy állomáson diszszázad várta, mire a honvédtisztú étkezőben hivatalos bemutatkozás volt.

Kinevezés. Dr. Grün Bélát a Magyar Agrár és Járadék Bank jogügyi osztályához kinevezték.

Elöléptetés. A király Faith Mátyás körmöczbányai és Bicsovszky Károly zsolnai állami főreáliskolai igazgatókat a VI. fizetési osztályba nevezte ki. Mindkét igazgató éveken át a helybeli kat. főgimnáziumban működött.

Eljegyzés. Biedermann Béla zólyomi fakeskedő eljegyezte Toffler Ellát Budapesten.

Áthelyezések. A helybeli közös zászlóaljhoz Miskolcra áthelyezték Albrecht Károly főhadnagyot és Fehér Aurél hadnagyot. Jeszenszky Ernő honvédhadnagy a soproni 18. sz. honvédezredhez nyert áthelyezést.

Lemondás. Schillinger Albert a helybeli főgimnáziumhoz kinevezett helyettes tanár állásáról lemondott.

Áthelyezés. A m. kir. pénzügy-minister Braniste György zólyomi járási számvevőt saját kérelmére Parajdra helyezte át.

Hivatalátvétel. Csallóközi Jenő a helybeli kat. főgimn. új igazgatója már átvette hivatalának s az intézetnek vezetését.

Oklevélszerzés. Frey Jenő a helybeli kir. kath. főgimnázium helyettes tanára e héten szerezte meg a tanári oklevelet a budapesti tanárvizsgáló bizottság előtt.

Érettségi vizsgálat. A besztercebányai kir. kath. főgimnáziumban a VIII. osztály már befejezte a tanévet s az osztály vizsgálatokat is már meg tartották. Az érettségi írásbeli vizsgálat május 20—22 napján a szóbeli június 12. 13. 14. napján lesz.

Kinevezés. A kereskedelemügyi miniszter Tóth Jenőt, a breznóbányai postamesteri hivatal ideiglenes vezetőjét kispesti 1. számú posta és távirahivatal vezetőjévé nevezte ki.

Halászlati államsegély. A földművelésügyi miniszter a zólyomvármegyei halászlati társulatnak a halórzés és halvédelem fokozottab mértékben való gyakorlásának költségeire ötszáz koronányi államsegélyt utalványozott.

Új szabályrendelet. Besztercebánya sz. kir. város a múlt évben a borbély és fodrász iparról szabályrendeletet alkotott, amelyet most hagyott jóvá a belügyminiszter. Az új szabályrendelet egészségügyi szempontból sok üdvös rendelkezést tartalmaz.

Tűz. Malakó községben kedd estéről szerda hajnalára tűz ütött ki, mely több házat hamvasztott el.

Gyermeknap. A gyermeknap Besztercebányán tekintettel a zord időjárásra május hó 26 és 27 napjain, pünkösd két ünnepnapján lesz megtartva. A siker érdekében az előkészületek már folyamatban vannak.

Pályázat megyei alügyészi állásra. Vármegyénk nemrégiben egy a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába sorozott, tehát évi 2600 korona fizetéssel és 700 korona lakáspénzzel javadalmazott tiszti ügyészi állást szervezett. Erre lehet most pályázni a vármegye főispánjához címezve az 1912. évi 125.000. B. M. számú várm. ügyvitel szabályzat 4. §-ában körülírt módon esetleg személyes jelentkezés útján folyó évi május hó 21-ikéig.

Tornaverseny. A helybeli főgimn. 32 tanulója f. hó 15-én indul a kassai kerületi tornaversenyre, hol a kassai és az itteni tankerület középiskolái tartják közös versenyüket. A tanulókat Petrogalli Géza, Böhmán József és Schwartz Alajos tanárok kísérik.

Erdészeti köréből. A m. kir. földmivelésügyi miniszter Pájer István m. kir. erdőtanácsost Besztercebányáról Budapestre, a földmivelésügyi ministerium erdészeti I. B. főosztályába, helyébe Medveczky Ernő m. kir. főerdőmérnököt a besztercebányai m. kir. erdőrendezéséig az erdőgazgatóság központi szolgálatához s az utóbbinak helyére az erdőrendezéséig pedig Buhescu Terentius lippai m. kir. főerdőmérnököt helyezte át.

Tanári gyűlések. Az orsz. ev. tanító és tanár egyesület folyó hó 28 és 29-én tartja a fővárosban V. közgyűlését, melyen Varga Mihály igazgató, vál. tag. vesz részt. — z O. P. I. E. Bányavidéki körének jövő vasárnap tartandó gyűlésére Bothár Emil igazgató, Endler Károly körülnök és Dienes Emil tanár mennek.

Esküdtek kisorsolása. A besztercebányai kir. törvényszéknél f. évi június hó 3. napján kezdődő második rendes esküdt-széki ülészakra a következő esküdtek sorsoltattak ki: Urblik Pál, Riecsánszky Gusztáv, Klein Ede Gyula, Scheer Lajos, Kún János (Zólyom), Dr. Holesch István, Jakubovich Sándor (Zólyom), Baumgarten J. Lajos (Zólyom), Witvinsky István (Stubnyafürdő), Kiszely János, Kolossy Imre, Tóth Samu, Kártik János, Havelka József, Farkas László, (Erdőbádony), Finka Sándor (Zólyom), Klimó Samu, Kállay László, Blazsek Antal (Zólyombrézó), Heinlein Gusztáv, Braxatorisz Cziril, Rohács Lajos, Badiny Zoltán, Melna János, Barth Kálmán, Árvai Ede, Gáspár József, Gázsik János, (Zólyom), Bucsán János, Medveczky Ernő rendes esküdtek: Neumann Róbert, Litkei Lajos, Dr. Meyne Richárd, Olejnik József, Papp Gyula, Novotny Sándor, Scholtz Sándor, Füglein Antal Schwarz Alajos, és Adámy Rezső helyettes esküdtek.

A vármegyeköréből. Zólyomvármegye közigazgatási bizottsága szerdán tartotta május havi rendes ülését dr. Répási Mátyás alispán elnöklésével, aki a napirend előtt megtette azt szokásos jelentését a közigazgatás menetében előfordult eseményekről.

E jelentés szerint a kivándorlási mozgalom a múlt hóban kissé apadt, az év első négy hónapjáról szóló adatok azonban a múlt éviéknél szomorúbb képet mutatnak. A napirend során az egyes tisztviselők terjesztették elő jelentéseiket és javaslatukat. A közigazgatási bizottság ülése után a pótdó elleni felszólamlási küldöttség s a közigazgatási erdészeti albizottság tartott ülést. A vármegye állandó választmánya kedden tartott ülést, amelyen a közgyűlés tárgyainak az előkészítésével foglalkozott.

Kuglizó megnyitás. A helybeli Tár-sas Kuglizó csütörtök d. u. nyílik meg cigányzene mellett. Jövő vasárnapról pedig a vendéglői kiszolgálás állandó marad.

Vármegyénk állategészségügye. A földmivelésügyi m. kir. miniszter által május 5-én kiadott kimutatás szerint vármegyénkben a következő ragadós állatbetegségek vannak: rühkór: Breznóbányán és Horhátton (juhokon), sertésorbánc: Nagyszalánán, sertésvész: Feketebalogon.

Táncmulatság. Az olmányfalvai ifjuság pünkösd hétfőjén a „pieszki nevű ligetben“ nyári táncmulatságot rendez. Belépő-díj: Tetszés szerint. Kezdeté délután 3 órakor.

Körgyűlés. A Zólyomvármegyei Általános Tanítóegyesület zólyom-nagyszalánai járásköre f. évi május hó 23-án délelőtt 10 órakor a garamhalászi iskolában körgyűlést tart, Domszky István körrelnöki vezetésével. Tárgysorozat: 1. Gyakorlati tanítás a beszédért. gyak. köréből, tartja: Bálint Lajos áll. tanító. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt ülés jegyzőkönyvének fölolvassa s hitelesítése. 4. „Az elemi iskolai testnevelés“ fölolvassa: Polgárdy Jenő alsókarvaci tanító. 5. „A tanító“ fölolvassa: Schwarz Dezső kriványi áll. tanító. 6. Jelentések, indítványok. 7. A jövő gyűlés helyének s a tárgyalandó tételének megállapítása.

Érettségi elnök. A vallás és közoktatásügyi miniszter a besztercebányai felsőkereskedelmi iskolához érettségi elnökül Dr. Koch Ferencz műegyetemi ny rk. tanárt küldte ki.

Új pénztintézet. Dobronya nagyközségben „Földmives bank részvény társaság“ név alatt új pénztintézet van alakulóban. Az alapítke 50,000 Korona, mely 500 drb. névre szóló, 100 K névértékű részvényből áll. Az alakuló közgyűlést június 23-ra tűzték ki.

Új vajmester. A földmivelésügyi miniszter vármegyénk tejszövetkezetéhez Seyfried Zsigmondot nevezte ki vajmesternek.

Tűzkároslatok segítése. Dubravicza községben a múlt hónapban pusztított nagy tűzvész következtében a lakosság nagy része oly inséges helyzetbe jutott, hogy Dr. Répási Mátyás alispán kénytelen volt első segítség gyanánt élelmi szereket kiosztani közöttük. Egyben az alispán a vármegye területén elrendelte javukra a könyöradományok gyűjtését.

Pályázat utazási ösztöndíjakra Iparosok részére. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur minden hazai kereskedelmi és iparkamara területére évenként egy-egy száz koronás iparos ösztöndíjat rendszerezett. Ezen ösztöndíjra ugy iparos segédek, mint önnálló mesterek is pályázhatnak. A kérvényben a folyamodó lakhelye, családi

és vagyoni viszonyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi magaviselete, esetleg tanulmányai, az általa esetleg elnyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazás iránya részletesen megjelölendők, valamint az is, vajjon az illető katonai kötelezettségének eleget tett-e már és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele. Megjegyezzük, hogy az illetőnek kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni. Azok, akik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget, vagy az alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak. A kiskorúakért atyjuk vagy gyámjuknak kell kezességet vállalniok a fenti kötelezettség betartása tekintetében. A kellően felszerelt kérvények folyó évi május hó 20-ig a besztercebányai kereskedelmi és iparkamaraához benyújtandók.

Athelyezés. A földmivelésügyi miniszter Nagy Ágoston erdőszámgyakornokot Liptóujvárról Besztercebányára helyezte át.

Kitüntetések. A múlt hóban Miskolczon tartott országos néprajzi és ipar kiállításon Kuszy Jánosné sz. Szlabey Mária a vacoki népviselet korhű és történelmi becsesel bíró bemutatásáért a legmagasabb kitüntetések egyikével aranyéremmel és elismerő oklevéllel tüntették ki. Kuszy né nagy munkát végzett, midőn egyik e vidék legtipikusabb tót népviseletét akkora megfigyelő képességgel és művészi érzéssel összeállította.

Üszök díjazása. A Zólyomvármegyei gazdasági egyesület, a földmivelésügyi kormány anyagi támogatásával, arra való tekintettel, hogy a tejszövetkezettel bíró községekben az állattenyésztés mindinkább hanyatlást mutat, elhatározta, hogy ezen községek egy részében az 1912. év nyarán üszök díjazásokat tart. Felszólítjuk ezuttal a gazdaközöniséget, hogy üszökborjaikat neveljék fel, hogy annak idején ezen díjazásokra elővehethessék.

T Á R C A.

Beteg szivek.

Irta: Nemeskéri K. József.

A késő éjjeli órákban már csak néhány újságíró üldögélt együtt a néptelenedő kávéházban. A boros pohár mellett arról beszélgettek, hogy milyen híven irnak meg mindenféle dolgot, ami történik itt a nagy város forgatagában. Ma már mindent megtudnak, mindent jól meglátnak és a napi élet vidám vagy szomorú eseményei olyan egyformák. Így például a sok öngyilkosság — jegyezte meg az egyik újságíró — nem is érdekes már, mind olyan egy kaptafára megy. Nem is érdemes sokat foglalkozni a legtöbbjével. Az ilyen esetekben mindjárt látni a valót, a nyomort, a bünt, a pillanatnyi elmezavart vagy más efféléket. Ilyen volt tegnap annak az orvosnak az öngyilkossága. Egyszerű sablonos gyászos história. Tíz sor volt az egész. Nem is érdemelt többet.

Mialatt így folyt a beszéd, észre se vette a társaság, hogy a mellékasztalhoz egy öreg ur telepedik le és figyelni a társalgást.

Ma már nincs is titok, mindent hiven a nyilvánosságra hozunk.

Az öreg ur, aki most még jobban figyelt, ekkor beleszólt a társalgásba:

— Csalódik uram! Önök nem tudnak meg mindent, sőt nagyon keveset. A legtöbb esetben jóformán semmit. Csak felszínesen dolgoznak, nem iparkodnak a dolog mélyére tekinteni, vagy nincs is kedvük hozzá, vagy nincs idejük, vagy tudja Isten mi az oka. De nem hű krónikásai az eseményeknek.

Ha olyan mélyen lehetne vizsgálódni, hogy a dolgok igazi okait mindig ki lehetne fürkészni, s aztán megírni hiven és igazán az emberiség számára úgy amint megtörténnek benső okaikkal együtt, azt hiszem csodálatos hatást tennének azok a tanulmányok, a melyeket az ilyen a maga teljes valóságában feltárt esetekből levonva magának itt a mindennapi életben olvashatnánk. A sok közönséges eset között, a mit az újságok egész egyszerűen regisztrálnak, nem is sejtik me:nyi az ugynevezett szenzáció.

Az újságírók eleinte cáfolni próbálták ezt az állítást, de utóbb aztán mégis kénytelenek voltak megvallani, hogy sok igazság van az öreg véleményében.

Egyikük mégis megkérdezte.

— Hát mondjon el egy ilyen esetet?

— Hát például az orvos esete az az öngyilkosság, amiről az imént beszéltek. A legszomorubb és legmegindítóbb egyike. Az a szegény ember meghalt, eltemették tíz sorban s a világ önöktől soha sem tudja meg azt a bus történetet, a melyből pedig sok a tanulság.

Az újságírók nem engedtek. Végre is az öreg ur rászánta magát, hogy elbeszélje a dolgot.

— Az öngyilkos orvos Petneky István volt. Szegény emberek gyermeke, aki

zsenge korában már árvaságra jutott. A jó rokonok nevelték, de csak addig, a míg be nem tudták tenni egy árvaházba. A gyerek a rokonoknál meg az árvaházban is csak azt hallotta, hogy neki nincs senkije dolgozzon szorgalmasan és tanuljon szakadatlanul, mert különben éhenkórász senki fia lesz belőle. Azt is mondták neki, hogy teljesen elhagyott, tulajdonképen kegyelemkényéren él. Az ilyen beszéd elől aztán szívesen is menekült könyvei közé. És tanult. A könyvei lettek a jó barátai, a szülői, mindene, azt lehet mondani már gyermekkorában nem törődött a világgal. Nem játszott a pajtásaival, nem hallott a szeretet melegétől áthatott szót senkitől.

Igy nőtt fel. Később az egyetemre kerülve, maga kereste a kenyerét. Az ifjúságát megkeserítette az anyagi gond, ez elül is a tudomány világában keresett menekülést. Társaságba nem járt, nem tellett rá, nem is kívánczolt. Végre is teljesen eberkerülővé lett. Nem is érdekelték az emberek, meg nem is hitt bennük.

A pályáján szép kariért csinált. Az életét ott élte le a beteg emberek közt és meggyógyította őket. Nem érdekelté semmi, csak a betegség. A szenvedőn akart segíteni és egyetlen gyönyöre volt, ha ez sikerült neki. De idők multak és aztán jöttek órái, a mikor szerette volna látni az emberi érzések valami fensőbb megnyilatkozását nem a beteg, de normális állapotú emberben. Kereste olyanokban, a kik szenvedtek s tőle várták a segítséget. Ezek az emberek mint egy fensőbb hatalomra úgy tekintettek reá. Kérték, könyörögtek, engedelmeskedtek, de ha meggyógyultak fizettek, néhány köszönő szót mondtak, aztán faképnél hagyták a

kórházat meg az orvost. Örültek, hogy megszabadultak.

Mindezekből láthatják uraim, folytatta az öreg ur, elbeszélését, hogy Petneky az öngyilkos orvos milyen lelkületű ember volt.

Mindig azt hitte, hogy a tudomány minden, s a kik a szivről másképp beszélnek, mint egy gyöngye szervről azok maguk is beteg ideálisták.

Hanem hát megjárta. Tudniilliek egyszer neki is megmozdult a szíve. Beleszeretett egy leányba, aki egyszer nagy beteg lett. Petneky meg akarta gyógyítani, de csakhamar belátta, hogy nem lehet, a leány tüdővést kapott. Az orvos kitudta számítani hetekre, hogy még meddig viheti. És nem tudott rajta segíteni. Elhagyta a tudomány és a bizodalma.

Nem valloit ő a leálynak szerelmet, titkolta még maga előtt is érzelmeit. De aztán egy napon, amikor kétségtelenül rájött, hogy hiába minden, akkor végtelen elkeseledés fogta el.

Hazatérve szobájában összehányta könyveit, műszereit nagy haraggal, kétségbeejtő dühvel, hogy ime most már minden elhagyta, a tudomány is ép akkor, amikor azon kellett volna segítenie, a kit tán az élete árán is megváltott volna.

Amikor ott a szerte szórt műszerek, könyvek közt a kórházi szobában megtalálták kartársai, mellette olvasták a kis cédulát, hogy a tudomány mit sem ér, ráfógták a szerencsétlen emberre, hogy pillanatnyi elmezavarában ölte meg magát.

Talán így volt helyes. Az igazi tragédiák titkát az elbukott hős mindig magával viszi az örök megsemmisülésbe.

Tanonczul

felvétetik 1—2 középiskolát

∴ végzett fiu fizetéssel. ∴

Czím a kiadóhivatalban!

Eladó

Beszterczebányán, a Kalvária alatt egy gyümölcsös kert, amely alkalmas építkezésre is. Tőszomszédságában már lakóház is épült.

Bővebb felvilágosítás kapható e lap kiadóhivatalánál.

jutányos áron felvétetnek
lapunk kiadóhivatalában.

Hirdetések

Alapított 1796.

HORN LAJOS UTÓDA

cégtulajdonos: HORN FRIGYES KÁROLY
Beszterczebánya (A nagyállomással szemben).

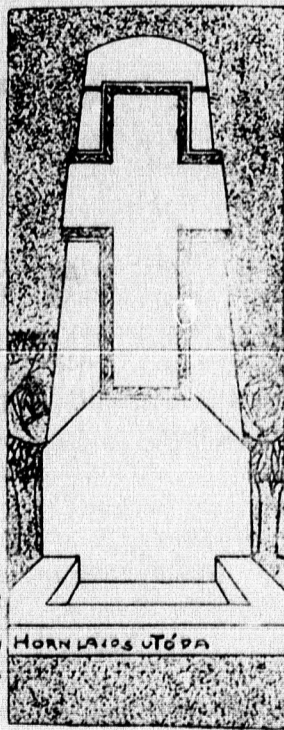
Állandó nagy raktár:

Egyszerű, díszes modern síremlékekben minden kőnemben.

Szobrok fehér carrarai márványból, kemény királykai homokkőből és bronzból.

Modern sirlámpák, virágtartók, kovácsolt sirracsok stb.

Kérem cégemet hasonló üzlettel össze nem téveszteni. Utazókat nem tartok, miért is kérem szükség esetén egyenesen hozzám fordulni.

Alapított 1796.

Ütszéli kereszték,

keresztelő medencék, szentelt víztartók, kerti kődíszek stb.

Szükséges rajzokkal, tervekkel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálók.

Pontos kiszolgálás.

Jutányos árak!